Raportul
de implementare a Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2020

1. Generalități

Fondul rutier a fost constituit prin Legea nr.720/1996 (cu modificările și completările ulterioare) în scopul asigurării finanțării activităților de administrare, întreținere și reparație a drumurilor publice naționale și locale de interes raional (municipal) din Republica Moldova.

O modificare esențială a Legii Fondului rutier efectuată prin Legea nr.172/2018 cu un impact direct asupra surselor de acumulare și a volumului anual al fondului rutier a fost înlocuirea prevederii:

„(1) *Sursele de constituire a fondului sunt:*

a) nu mai puțin de 50% în anul 2010, 65% în anul 2011, 80% în anul 2012 și în anii următori din volumul total al accizelor la produsele petroliere supuse accizelor;"

cu textul:

„(1) Sursele de constituire a fondului sunt:

a) defalcări anuale din volumul accizelor la produsele petroliere supuse accizelor, cu excepția gazului lichefiat, în cuantumul stabilit în legea bugetului de stat pe anul respectiv;".

Astfel a fost exclusă posibilitatea realizării la timp și în volum preconizat a obiectivelor Strategiei de transport și logistică pe anii 2013-2022, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 28.10.2013, precum:

Obiectiv general:

Asigurarea infrastructurii rutiere adecvate și a prestării unor servicii de transport rutier de calitate și în deplină siguranță.

*Obiective specifice***:**

- reducerea continuă a costurilor totale de transport rutier;
- asigurarea reabilitării, modernizării, reparației și întreținerii corespunzătoare:
  - asigurarea reparației și întreținerii corespunzătoare a drumurilor pînă în 2022;
  - continuarea implementării Planului de acțiuni pentru reforma sistemului de întreținere a drumurilor publice;
  - asigurarea pe parcursul întregului an a accesului la rețeaua de drumuri naționale pe drumurile locale/rurale din toate localitățile țării;
  - reducerea numărului de accidente rutiere cu 50% pînă în 2020;
  - asigurarea cadrului legal și instituțional pentru planificarea, exploatarea și întreținerea rețelei rutiere;
  - integrarea rețelei rutiere a Republicii Moldova în rețeaua europeană;

- asigurarea transportării mărfurilor și pasagerilor în condiții de siguranță.

Acțiunile prevăzute în Strategie sunt extrem de necesare în condițiile actuale de stare tehnică a rețelei drumurilor publice.

2. Cadrul legal și instituțional de gestionare a rețelei drumurilor publice

În conformitate cu prevederile art. 2 a Legii drumurilor nr. 509/1995 (cu modificările și completările ulterioare) drumurile naționale sunt proprietate publică a statului, iar drumurile locale de interes raional (municipal) sunt proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

Începând cu aprilie 2002 până la 1 ianuarie 2017, drumurile publice (naționale și locale) din Republica Moldova, au fost gestionate de Întreprinderea de Stat "Administrația de Stat a Drumurilor". După transmiterea drumurilor publice locale de interes raional (municipal) în administrarea organelor publice locale de nivelul II, Î. S. "Administrația de Stat a Drumurilor" gestionează numai drumurile publice naționale în conformitate cu prevederile legii menționate.

Patrimoniul întreprinderii aparține în totalitate statului.

Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor" acționează în limitele stabilite de legislația în vigoare.

Conform Statutului, Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor" exercită următoare funcții:

• de deținere a titlului de posesie și de beneficiar în construcție și reconstrucție, reparație și întreținere a drumurilor și obiectelor gospodăriei drumurilor, de distribuitor al tuturor mijloacelor alocate în aceste scopuri din Bugetul de stat, Fondul rutier și investiții străine;

• de asigurare a utilizării eficiente și eficace a resurselor financiare și materiale, alocate pentru dezvoltarea și întreținerea gospodăriei rutiere;

• de gestionare și asigurare a menținerii viabilității drumurilor publice naționale.

Suplimentar, în rezultatul negocierilor, efectuate în perioada anilor 2006 - 2007, între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în cadrul Proiectului de susținere a Programului Guvernului Republicii Moldova în sectorul drumurilor, s-a convenit ca Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor", să îndeplinească funcțiile unității de implementare a proiectelor finanțate în baza creditelor și asistenței tehnice externe.

Activitatea de realizare a funcțiilor de beneficiar, precum și de gestionare a drumurilor publice naționale a fost finanțată conform „Normativului privind volumul necesar de manoperă și cheltuieli financiare pentru gestionarea drumurilor publice și îndeplinirea funcțiilor de beneficiar de către Î.S. „Administrația de Stat a

Drumurilor”, aprobat prin Ordinul ministrului transporturilor și infrastructurii drumurilor nr. 40/2016.

3. Rețeaua drumurilor publice

Listele drumurilor publice au fost aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.1468/2016 cu privire la aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale.

În cadrul investigării rețelei drumurilor publice a fost precizată lungimea precum și clasificarea funcțională a acesteia. Astfel, la situația din 31.12.2020 lungimea totală a drumurilor publice din Republica Moldova constituie 10680 km, din care în administrarea:

- Ministerului Economiei și Infrastructurii (gestionar Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor") - 5902 km de drumuri publice naționale;
- organelor publice locale de nivelul II - 3708 km de drumuri publice locale de interes raional (municipal);
- organelor publice a unităților administrativ-teritoriale din stînga Nistrului – 1070 km.

Prin urmare la balanța Î.S. ”Administrația de Stat a Drumurilor”, după transmiterea drumurilor locale la organele publice locale de nivelul II, au rămas 5902 km, inclusiv: 602 km de drumuri expres, 1996 km de drumuri republicane și 3304 km de drumuri regionale.

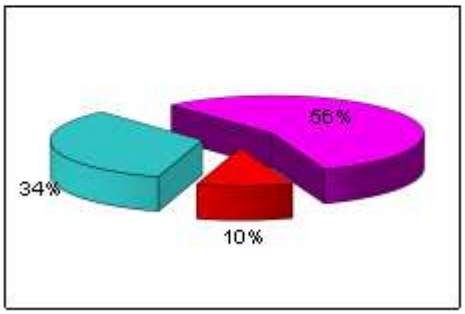
Structura rețelei drumurilor publice naționale pe tipuri de îmbrăcăminte este prezentată în tabelul 1 și figura 1.

Tabelul 1

Tipul îmbrăcămintei	Total		Inclusiv:					
			expres		republicane		regionale	
	km	%	km	%	km	%	km	%
Total	5902	100	602	100	1996	100	3304	100
din beton de ciment	281	5	223	37	29	1	29	1
din beton asfaltic	4285	72	378	62,8	1933	97	1974	60
din pietriș	1289	22	1	0,2	34	2	1254	38
din pământ	47	1	-	-	-	-	47	1

Reţeaua drumurilor publice gestionate de Î.S. ASD
la starea din 31 decembrie 2020

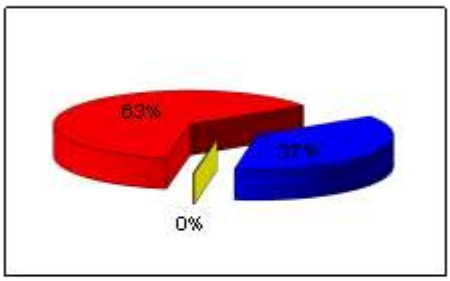
Drumuri publice naţionale	
inclusiv :	
expres	602 km
republicane	1996 km
regionale	3304 km
Total	5902 km

Tipuri de îmbrăcăminţi pe drumurile publice

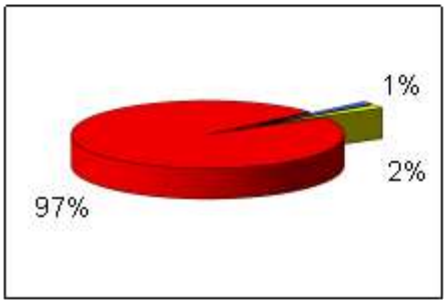
expres

beton asfaltic	378 km
beton de ciment	223 km
pietruiri	1 km
Total :	602 km

republicane

beton asfaltic	1933 km
beton de ciment	29 km
pietruiri	34 km
Total :	1996 km

regionale

beton asfaltic	1974 km
beton de ciment	29 km
pietruiri	1254 km
pământ	47 km
Total :	3304 km

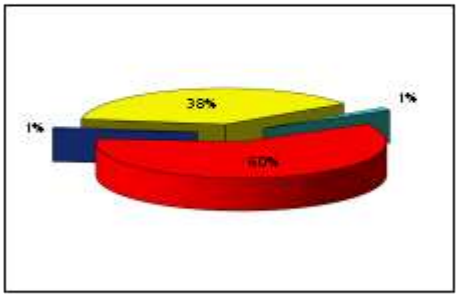

Figura 1

În anul 2020 lungimea rețelei drumurilor publice regionale s-a majorat cu **27** km comparativ cu anul 2019, ca rezultat al primirii la balanța drumurilor G94.1

G94 – Boldurești – G89, G95.1 G95 - Peticeni – Vălcineț și G104 Ialoveni – Costești– Molești – Răzeni – M3.

Numărul total al lucrărilor de artă (poduri de șosea, pasaje, etc.) amplasate pe drumurile publice naționale constituie 865 buc. cu lungimea totală de 21185,05 m.l., inclusiv poduri cu lungimea de peste 10 m - 517 buc., cu lungimea totală de 18849 m.l.

4. Sursele de constituire a fondului rutier în anul 2020

În conformitate cu prevederile Legii fondului rutier nr. 720/1996 (cu modificările și completările ulterioare) sursele de constituire a fondului sunt:

a) defalcări anuale din volumul accizelor la produsele petroliere supuse accizelor, cu excepția gazului lichefiat, în cuantumul stabilit în legea bugetului de stat pe anul respectiv;

b) 50% din volumul total al taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, colectat la nivel național;

c) taxele pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi auto internaționale de mărfuri și ocazionale de călători;

d) amenzile aplicate pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor, construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor;

f) taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto.

Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2020 nr. 172/2019 au fost aprobate defalcări în fondul rutier în volum de **2 237 708,8** mii lei, inclusiv **1 605 789,6** mii lei pentru drumuri publice naționale și **631 919,2** mii lei pentru drumuri publice locale de interes raional. Conform prevederilor art.2, alin.(1), lit. a) din Legea fondului rutier nr.720/1996 pentru defalcările din volumul total al accizelor la produsele petroliere, cu excepția gazului lichefiat, a fost stabilit plafonul de 67,01% redus ulterior la 66,76%.

Volumul real al acumulărilor în fondul rutier a constituit **2 229 352,1** mii lei.

Transferurile în fondul rutier pe fiecare sursă de constituire sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2

mii lei

Denumirea surselor	**Cod Eco**	**Executat la 31.12.2020**
1	**2**	**3**
Total fondul rutier		***2.229.352,1***
Taxe rutiere total:		*582.955,7*
Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate in RM ale căror masa totala, sarcina masică pe osie sau a căror gabarite depășesc limitele admise	114632	9.311,0
Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	114633	400.703,3
Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehicule înmatriculate în RM ale căror masa totala, sarcina masică pe osie sau a căror gabarite depășesc limitele admise	114634	4.829,0

1	2	3
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție si montaj	114635	173,9
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare	114636	567,0
Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere	114637	2.299,1
Vinieta pentru autovehiculele clasificate la poziția tarifară 8703 și remorcile atașate la acestea	114638	95.452,9
Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării in calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto	114524	10.932,1
Taxa pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale	114525	49.129,8
Amenzi aplicate de către agenți constatatori din cadrul Autorității Administrative ”Agenția Națională Transport Auto ”	143114	9.557,7
Defalcări din accize la produse petroliere (66,76%)		***1.646.396,4***

Mijloacele financiare în volum de 400 703,3 mii lei reflectate la sursa de constituire a fondului rutier ca „*Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova”* prezintă doar 50 % din volumul total acumulat din această taxă.

Conform legii bugetului de stat pentru anul 2020 mijloacele Fondului rutier în sumă de 631 919,2 mii lei au fost transferate cu destinație specială pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II.

Evoluția acumulărilor și alocațiilor este prezentată în figura 2.

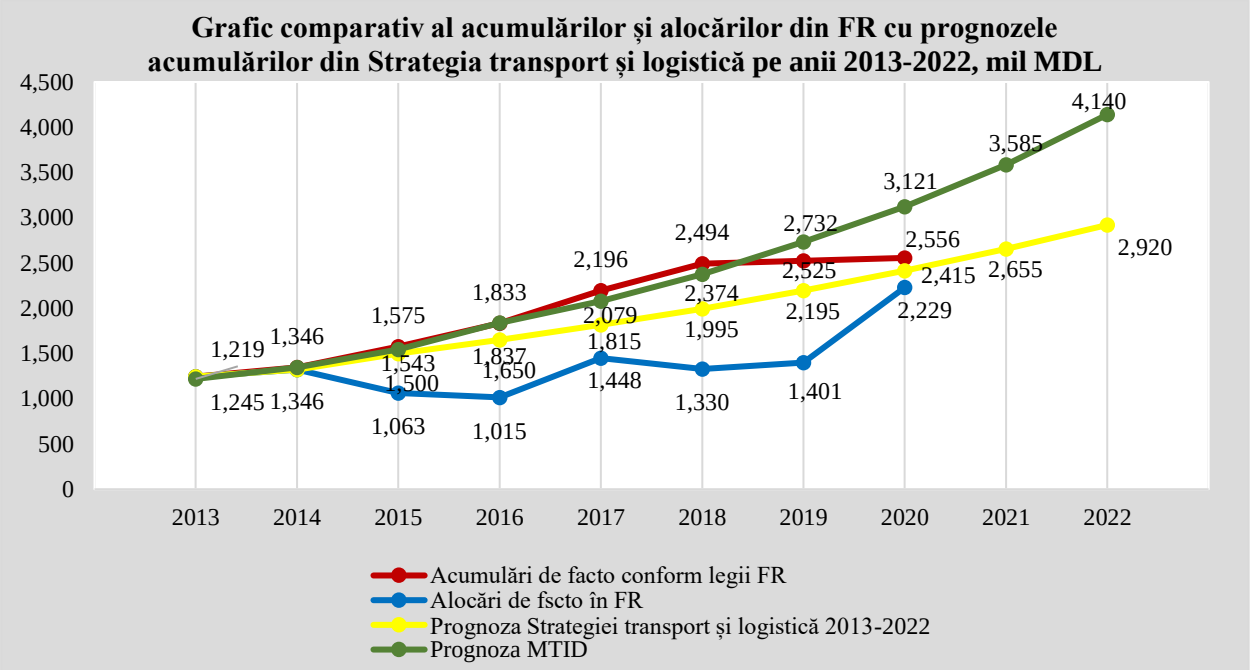

Figura 2

Notă: În prognoză s-a luat varianta cu alocarea a 80% de la accize la benzină și motorină

Sursă: Programul regional sectorial în domeniul infrastructurii drumurilor regionale și locale pentru Regiunea de Dezvoltare UTA Găgăuzia (2018-2025) (GIZ).

Analiza acumulărilor pe perioada anilor 2013-2020 denotă faptul că în anii 2015-2018 alocațiile din fonul rutier din cauza derogării de la prevederile Legii fondului rutier 720/1996 prin micșorarea defalcărilor din accize la produse petroliere (de la 80% până la: în anul 2015 – 44,29 %; în anul 2016 – 31,39 %; în anul 2017 – 44,14 %; în anul 2018 – 34,29 %) au fost diminuate cu 3 152 mil. lei.

Ulterior prin Legea nr. 172/2018 a fost modificată Legea fondului rutier prin care s-a scos obligativitatea de alocare a 80 % din accize la produse petroliere. Prin urmare în anul 2019 defalcările din accize la produse petroliere legal au fost stabilite în volum de 34,84 %. În anul 2020 defalcările au constituit 66,76%. În total în perioada anilor 2015 – 2020 volumul fondului rutier a fost diminuat cu suma de **4 541,5** mil. lei, inclusiv: în anul 2015 – 504 mil. lei; în anul 2016 – 837 mil. lei; în anul 2017 – 749 mil. lei; în anul 2018 – 1062 mil. lei, 2019 – 1063 mil. lei, 2020 – 326,5 mil/ lei.

Din această cauză nu au fost executate în volumul necesar lucrări de întreținere periodică (așternerea covorului asfaltic, egalizări, tratamente bituminoase etc.) și au fost micșorate lucrările de reparație capitală a drumurilor.

5. Informația generală privind valorificarea mijloacelor financiare alocate din Fondul Rutier pentru reparația și întreținerea drumurilor publice naționale.

În conformitate cu prevederile Legii fondului rutier nr. 720/1996 prin Hotărârea Guvernului nr. 164/2020 a fost aprobat Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2020.

Datele generale privind valorificarea mijloacelor financiare destinate reparației și întreținerii drumurilor publice naționale în anul 2020, alocate din fondul rutier, sunt prezentate în tabele 3 și 4.

Tabelul 3

Nr. d/o	**Denumirea lucrărilor**	**Aprobat inițial prin HG nr. 164 din 11.03.2020 (mii lei)**	**Modificat conform HG nr. 718 din 23.09.2020 (mii lei)**	**Valorificat**	
				mii lei	**%**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
I	Lucrări de întreținere și reparație a drumurilor publice	**1 718 789,1**	**1 605 789,6**	**1 500 073,9**	94
1	Întreținerea drumurilor publice	1 025 643,6	1 025 643,6	1 025 692,2	100
2	Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești	508 921	395 921	363 688,4	92
3	Executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor	35 000	35 000	35 000	100
4	Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor	145 225	145 225	73 002,3	50
5	Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale	4 000	4 000	2 691,0	67

Valorificarea mijloacelor financiare ale fondului rutier pe articole de cheltuieli este prezentată în tabelul 4.

Tabelul 4

mii lei

Articolul de cheltuieli		Volumul de mijloace financiare planificat, conform HG nr. 718 / 2020	Valorificat			
			Total	inclusiv drumuri:		
				Expres (M)	Republicane (R)	Regionale (G)
1		2	3	4	5	6
Total:		**1 605 789,6**	**1 500 073,9**	**270 701,4**	**608 104,4**	**621 268,1**
1.	**Întreținerea drumurilor - total**	1 025 643,6	1 025 692,2	165 319,0	385 094,4	475 278,8
	inclusiv: 1.1. întreținerea de rutină a drumurilor (plombarea gropilor, profilarea părții carosabile cu adaos de material, întreținerea terasamentului și a sistemelor de evacuare a apelor, întreținerea lucrărilor de artă, lucrări neprevăzute: în caz de inundații, alunecări de teren, inclusiv contracte bazate pe performanță etc.)	416 477,6	401 157,1	50 300,8	142 393,9	208 462,4
	1.2. întreținerea periodică și reparații curente – total	404 016	407 031,5	28 273,9	145 706,7	233 050,9
	inclusiv: 1.2.1) drumuri pietruite	82 612	82 430,3	0	1 267,5	81 162,8
	1.2.2) drumuri asfaltate (egalizări și înlocuirea straturilor)	321 404	324 601,2	28 273,9	144 439,2	151 888,1
	1.3. lucrări pentru asigurarea securității circulației rutiere (marcaj rutier, parapet metalic, înlocuirea și reparația indicatoarelor rutiere etc.)	62 000	84 792,9	27 548	40 622,5	16 622,4
	1.4.lucrări de întreținere, reparații curente lea lucrărilor de artă (poduri, podețe, etc.)	30 000	29 230,7	10 886	10 463,3	7 881,4
	1.5. întreținerea drumurilor pe timp de iarnă (deszăpezirea, combaterea poleiului, inclusiv contracte bazate pe performanță)	51 300	41 762,5	8 699,4	24 699,2	8 363,9
	1.6. crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor (plantarea arborilor și arbuștilor și întreținerea lor)	350	168,9	1,1	112,8	55
	1.7. elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității	3 000	3 000	3 000	-	-
	1.8. administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)	58 500	58 548,6	36 609,8	21 096	842,8
2.	**Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești** (conform anexei nr.1 la Program)	**395 921**	**363 688,4**	**90 507,6**	**192 047,2**	**81 133,6**
3.	**Executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor**	**35 000**	**35 000**	**9 415,6**	**20 460,5**	**5 123,9**
4.	**Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor (**conform anexei nr.1.2 la Program**)**	**145 225**	**73 002,3**	**2 768,2**	**10 502,3**	**59 731,8**

1		2	3	4	5	6
5.	**Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale**	**4 000**	**2 691,0**	**2 691,0**	**-**	**-**

6. Implementarea Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale pe anul 2020

6.1 Activitățile de implementare

Activitățile de implementare a Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale pe anul 2020 pot fi divizate în:

- gestionarea drumurilor publice naționale;
- realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor publice naționale.

6.1.1 Gestionarea drumurilor publice naționale

Gestionarea drumurilor publice naționale este destinată să:

- garanteze o păstrare corespunzătoare și la un cost rezonabil a rețelei de drumuri publice naționale;
- garanteze o durabilitate corespunzătoare a rețelei de drumuri publice naționale în prezent și pe o perspectivă de lungă durată;
- să tindă spre o optimizare a raportului cost/beneficiu pentru sistemul de transport rutier.

La capitolul „administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj şi judecată)” se atribuie cheltuielile:

- de gestionare a drumurilor publice naționale (crearea și managementul bazei de date rutiere; investigarea continuă a rețelei drumurilor publice naționale cu stabilirea volumului și tipului de lucrări de întreținere și reparație);
- cheltuieli de arbitraj și judecată etc.;

Totodată la gestionarea drumurilor se referă și „elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității”.

Volumul total al cheltuielilor pentru „administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)” și „elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității” în anul 2020 a constituit 61 500 mii lei, inclusiv cheltuieli de arbitraj şi judecată – 35 071,292 mii lei.

În cadrul gestionării drumurilor publice naționale pe parcursul anului 2020:

a) au continuat lucrările de formare a bazei de date rutiere și de evaluare a stării tehnice a părții carosabile a drumurilor publice naționale.

O caracteristică funcțională a drumurilor este planeitatea suprafeței de rulare exprimată prin indicele internațional IRI, m/km. Planeitatea suprafeței de rulare influențează direct majorarea sau reducerea cheltuielilor operaționale de transportare a mărfurilor și pasagerilor, precum și confortul circulației rutiere.

Totodată, în condițiile actuale de degradare structurală avansată a drumurilor (mai mult de 70% din lungimea drumurilor au o durată de exploatare depășită) acest indice nu poate fi considerat ca indice veridic al stării tehnice. Totodată acesta este folosit la aprecierea eficacității utilizării mijloacelor fondului rutier.

Rezultatele măsurărilor instrumentale ale indicelui mediu internațional al planeității IRI pe drumurile publice naționale, efectuate în anul 2020, este prezentată în figurile 3-5. Compararea stării tehnice a rețelei drumurilor în anul 2019 cu anii precedenți este problematică ca urmare a reconfigurării rețelei drumurilor publice.

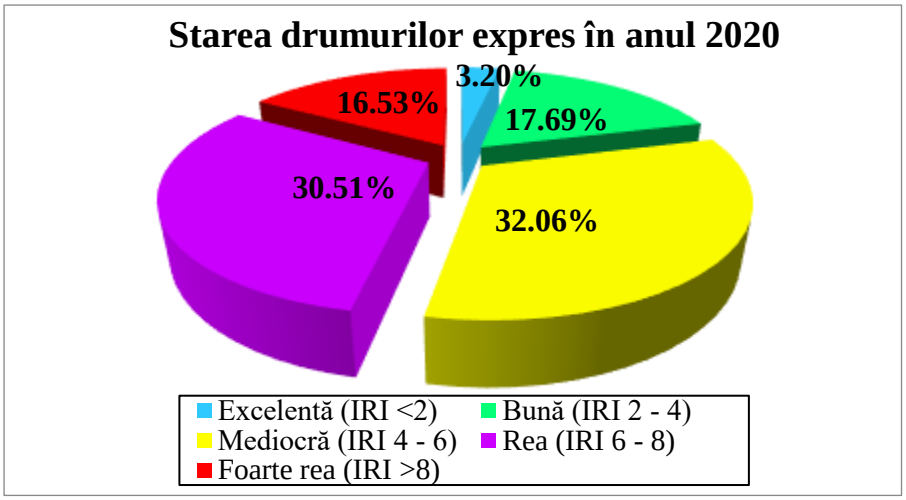

Figura 3

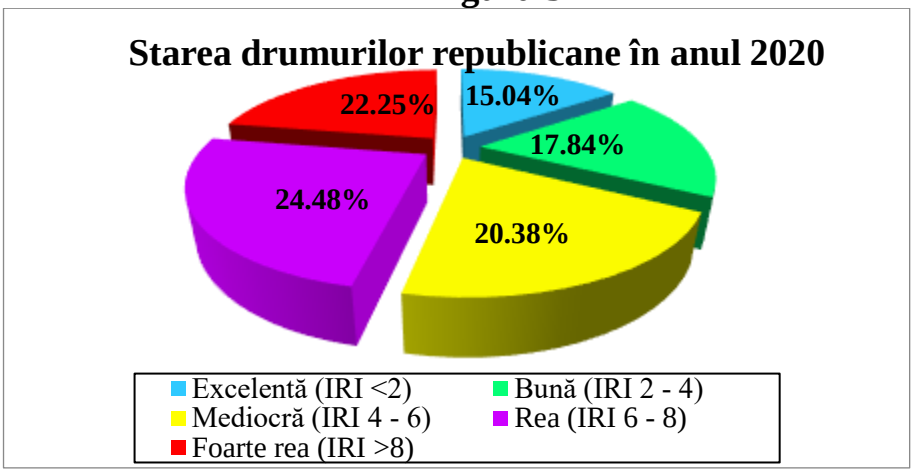

Figura 4

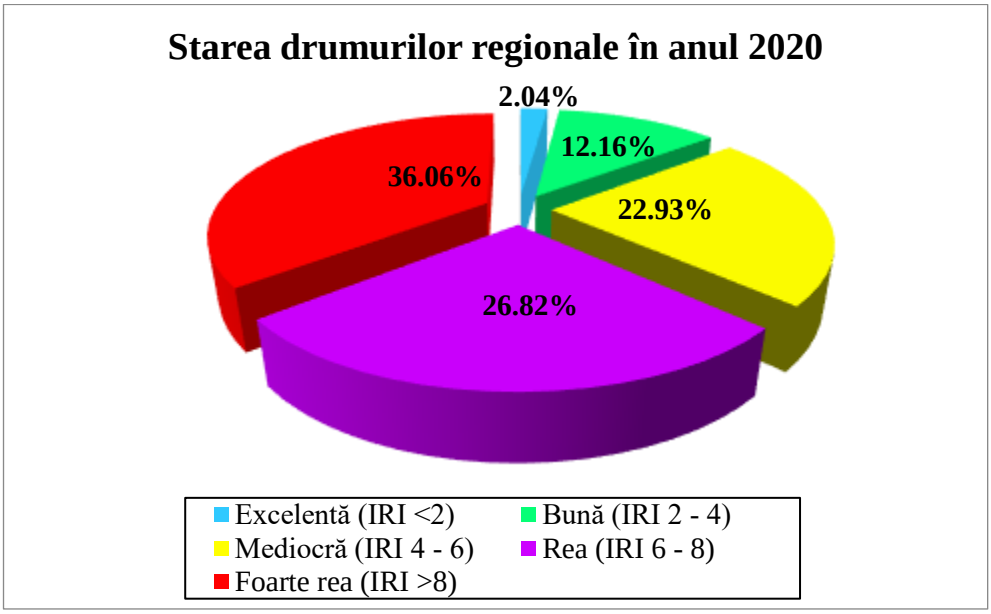

Figura 5

Evaluarea stării drumurilor publice naționale în dinamica.

Ținând cont că în anul 2017 a fost reformată rețeaua de drumuri publice, starea drumurilor publice naționale pentru anii 2017, 2018 și 2019 a fost calculată ca media ponderată a stării drumurilor expres și drumurilor republicane. Aceasta permite compararea stării drumurilor publice naționale pe o perioadă de 6 ani, începând cu anul 2015, prezentată în figura 6.

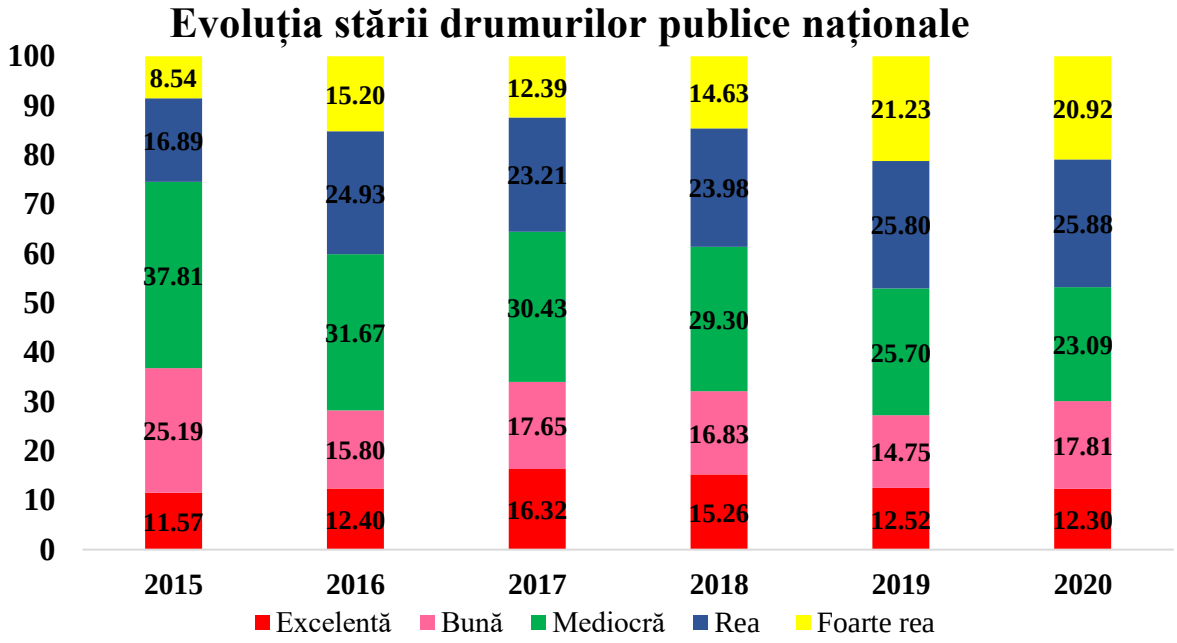

Figura 6

Creșterea aparentă a drumurilor cu starea excelentă și bună a îmbrăcămințiii rutiere se justifică prin faptul că în anul 2020 au fost finalizate lucrări de reabilitare a drumurilor publice naționale expres și republicane cu lungime totală de 49,9 km, finanțate din sursele Instituțiilor Financiare Internaționale (IFI). Totodată starea drumurilor publice regionale s-a înrăutățit. Pentru o evaluare mai veridică a stării

drumurilor publice naționale, în diagrame din figura 7 este prezentată repartizarea întregii rețele de drumuri pe indici de calitate, pentru anii 2019 și 2020.

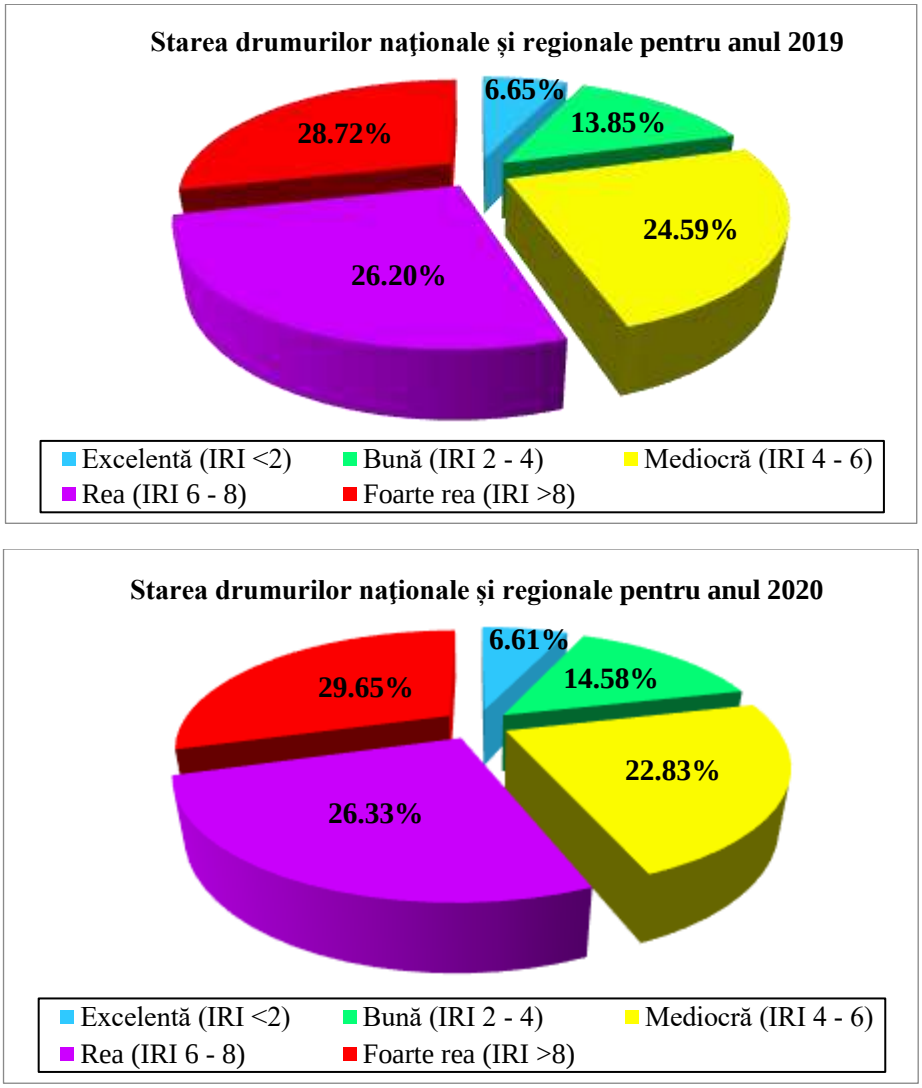

Figura 7

b) Cu finanțare din fondul rutier în anul 2020 a fost inițiată elaborarea documentelor normative:

- CP D.02.27 Ghidul privind efectuarea înregistrării circulației rutiere pe drumurile publice;
- CP D.02.28 Ghidul privind condițiile de iluminat la drumurile naționale si autostrăzi;
- CP D.02.29 Normativ privind reciclarea mixturilor asfaltice la cald in stații fixe;
- CP D.02.30 Normativ privind execuția straturilor bituminoase foarte subțiri la rece;
- CP D.02.31 Normativ pentru execuția tratamentelor bituminoase duble inverse pe îmbrăcăminți din beton de ciment;
- CP D.02.32 Instrucție privind plantațiile rutiere;
- CP D.02.33 Îndrumar de întocmire a documentațiilor geotehnice pentru drumuri naționale, drumuri expres și autostrăzi;
- CP D.02.34 Normativ pentru determinarea capacității de circulație a drumurilor publice;

- CP D.02.35 Normativ pentru dimensionarea ranforsărilor din beton de ciment ale sistemelor rutiere rigide, suple si semirigide;
- CP D.02.36 Normativ pentru execuția tratamentelor bituminoase simple rugoase cu tehnică cu distribuție sincronă a bitumului și pietrei sparte;
- CP D.02.37 Proiectarea arhitecturală și peisagistică a drumurilor;
- CP D.02.38 Reglementări privind protecția mediului in activitatea de proiectare, construcție, modernizare, reabilitare și întreținere a drumurilor;
- CP D.02.39 Ghidul privind întreținerea structurilor rutiere

c) pentru asigurarea calității lucrărilor executate și a materialelor de construcție utilizate, laboratorul de încercări al Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor" acreditat în Sistemul Național de Acreditare al Republicii Moldova, a executat 10297 de încercări cu eliberare a 453 de rapoarte.

6.1.2 Realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor

Realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea drumurilor publice naționale este destinată să asigure un nivel optim de întreținere a rețelei de drumuri publice naționale corespunzător volumului mijloacelor financiare disponibile.

Ca deținătoare a titlului de beneficiar Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor" trebuie să asigure o repartizare justificată și cu o eficiență maximă a volumului de mijloace financiare disponibile pe obiective și tipuri de lucrări.

La capitolul „Realizarea funcțiilor de beneficiar la întreținerea și reparația drumurilor publice naționale" se atribuie cheltuielile, conform Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier, pentru:

a) întreținerea drumurilor, inclusiv:
   - întreținerea de rutină a drumurilor;
   - întreținerea periodică și reparații curente;
   - întreținerea drumurilor pe timp de iarnă;
   - asigurarea securității circulației rutiere;
   - crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor;

b) reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești;

c) executarea lucrărilor de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor.

Funcțiile de beneficiar la întreținerea drumurilor publice naționale în anul 2020 au fost realizate pentru volumul total al cheltuielilor de 1 025 692,2 mii lei, la reconstrucția și reparația – 363 688,4 mii lei, la lucrări de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor – 35 000 mii lei.

a) Întreținerea drumurilor publice naționale

La planificarea și realizarea lucrărilor de întreținere și reparații ale drumurilor s-a ținut cont de următoarele principii de baza:

- întreținerea curentă a drumurilor reabilitate, modernizate și noi construite să fie obligatoriu de tipul întreținerii preventive, pentru a se evita scăderea în timp a nivelurilor de serviciu deja realizate pe aceste drumuri;
- pe restul rețelei de drumuri naționale, în limita surselor financiare asigurate, să se aplice pe cât posibil întreținerea preventivă și numai în cazuri de minimă posibilitate a asigurării cu fonduri financiare să se utilizeze o strategie de tip întreținere periodică și curentă de tip curativ.

Executarea nemijlocită a lucrărilor de întreținere a drumurilor publice naționale în anul 2020 s-a efectuat de către 12 întreprinderi specializate S.A. „Drumuri" în baza contractelor încheiate cu Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor".

Costul total al lucrărilor de întreținere a rețelei de drumuri naționale valorificate în anul de raportare a constituit **1 025 692,8 mii lei**.

În cadrul întreținerii curente și periodice (reparații curente) cu finanțare din fondul rutier au fost efectuate tipuri (tabelul 5) și volume fizice de lucrări prezentate în tabelul 6.

Tabelul 5

mii lei

Articolul de cheltuieli	Volumul de mijloace financiare planificat, conform HG nr. 718 / 2020	Valorificat	Diferența
1	2	3	4
Întreținerea drumurilor - total	**1 025 643,6**	**1 025 692,2**	**+48,6**
inclusiv:			
1.1. întreținerea de rutină a drumurilor (plombarea gropilor, profilarea părții carosabile cu adaos de material, întreținerea terasamentului și a sistemelor de evacuare a apelor, întreținerea lucrărilor de artă, lucrări neprevăzute: în caz de inundații, alunecări de teren, inclusiv contracte bazate pe performanță etc.)	416 477,6	401 157,1	-15320,5
1.2. întreținerea periodică și reparații curente – total	404 016	407 031,5	+3015,5
inclusiv: 1.2.1) drumuri pietruite	82 612	82 430,3	-181,7
1.2.2) drumuri asfaltate (egalizări și înlocuirea straturilor)	321 404	324 601,2	+3197,2
1.3. lucrări pentru asigurarea securității circulației rutiere (marcaj rutier, parapet metalic, înlocuirea și reparația indicatoarelor rutiere etc.)	62 000	84 792,9	+22792,9
1.4.lucrări de întreținere, reparații curente lea lucrărilor de artă (poduri, podețe, etc.)	30 000	29 230,7	-769,3
1.5. întreținerea drumurilor pe timp de iarnă (deszăpezirea, combaterea poleiului, inclusiv contracte bazate pe performanță)	51 300	41 762,5	-9537,5
1.6. crearea de spații verzi în zonele de protecție a drumurilor (plantarea arborilor și arbuștilor și întreținerea lor)	350	168,9	-181,1

1	2	3	4
1.7. elaborarea documentelor normative, implementarea tehnologiilor moderne și efectuarea controlului calității	3 000	3 000	0
1.8. administrarea drumurilor (inclusiv cheltuieli de arbitraj și judecată)	58 500	58 548,6	+48,6

Tabelul 6
Întreținerea de rutină și întreținerea periodică a drumurilor publice naționale pentru anul 2020 (indicatori naturali)

Nr.	Denumire categoriilor de lucrărilor	u.m.	Total pe anul 2020			
			Total	inclusiv:		
				drumuri expres (M)	drumuri republicane (R)	drumuri regionale (G)
1	2	3	4	5	6	7
	Întreținere curentă, inclusiv:					
1	Plombarea gropilor cu beton asfaltic	m2	453 482,05	46 275,34	176 481,66	230 725,05
2	Plombarea gropilor prin metoda de injectare	m2	43 997,89	7 319,49	16 036,76	20 641,64
3	Colmatarea fisurilor (crăpăturilor)	m. l.	65 495,20	11 670,00	11 506,20	42 319,00
4	Straturi de egalizare	km	24,37	2,39	9,43	12,55
5	Decapări cu înlocuirea straturilor	km	3,82	0,14	0,27	3,41
6	Reparația drumurilor pietruite fără adaus de material	km	48,49	34,60	0,36	13,53
7	Profilarea drumurilor pietruite	km	7 607,96	10,00	233,40	7 364,56
8	Tăierea și nivelarea acostamentelor	km	21 990,97	2 003,79	6 286,33	13 700,85
9	Trotuare	km	0,89	0,00	0,04	0,85
10	Pavilioane auto (montarea)	buc	35	1	11	23
11	Pavilioane auto (întreținerea curentă)	buc	446	29	234	183
12	Poduri (întreținerea curentă)	buc	190	11	83	96
		m. l.	4 897,04	739,35	2 223,18	1 934,51
13	Podețe noi	buc	40	7	4	29
		m. l.	459,50	67,50	39,50	352,50
14	Cosirea manuală a vegetației	100 m2	545 191,27	93 785,83	309 560,11	141 845,33
	Întreținerea periodică (reparații curente), inclusiv:					
1	Reparația drumurilor pietruite cu adaos de material pietros.	km	32,27			32,27
2	Trotuare	km	11	2,14		8,86
3	Tratamente bituminoase	km	128,38	70,98		57,4
4	Straturi bituminoase subțiri executate la rece de tip slurry seal	km	7,4		7,4	
5	Reparația îmbrăcămintei rutiere din beton asfaltic	km	146,23	16,91	57,77	71,55
6	Reparația îmbrăcămintei rutiere din macadam	km	147,05		2,3	144,75
	TOTAL km de drum	km	**461,33**	**87,89**	**67,47**	**305,97**

În cadrul activităților referitoare la întreținerea drumurilor pe timp de iarnă au fost selectate sectoare de drum periculoase.

Pentru întreținerea drumurilor în perioada de iarnă a anului 2020, odată cu venirea sezonului rece al anului, pe sectoarele de drum periculoase au fost instalate indicatoare cu tematica de iarnă. De asemenea pe aceste sectoare a fost depozitat material antiderapant.

În cadrul combaterii înzăpezirii și lunecușului pe drumurile publice naționale au fost utilizate 28,329 mii tone de material antiderapant.

Întru realizarea prevederilor Strategiei naționale pentru siguranță rutieră aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1214 din 27.12.2010, în programele anuale de reparație și întreținere a drumurilor sunt stabilite cheltuieli ce țin nemijlocit de asigurarea siguranței circulației rutiere. Astfel în Programul pentru anul 2020 această sumă a constituit **62,0** milioane lei.

Pe parcursul anului de raportare pentru sporirea securității circulației rutiere au fost realizate lucrări suplimentare ce a condus la creșterea cheltuielilor totale până la **84,793** milioane lei. Astfel, în vederea îmbunătățirii orientării și informării participanților la trafic despre condițiile de circulație, reducerii gravității accidentelor, evitării derapării mijloacelor de transport de pe carosabil, direcționării traficului rutier, asigurării siguranței pietonilor pe drumurile publice naționale:

1) au fost instalate **8 018 indicatoare rutiere noi**, inclusiv:
   - pe drumurile **expres – 1 073 buc.**
   - pe drumurile **republicane – 3 477 buc.**
   - pe drumurile **regionale – 3 468 buc.**

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 8.

Instalarea indicatoarelor rutiere

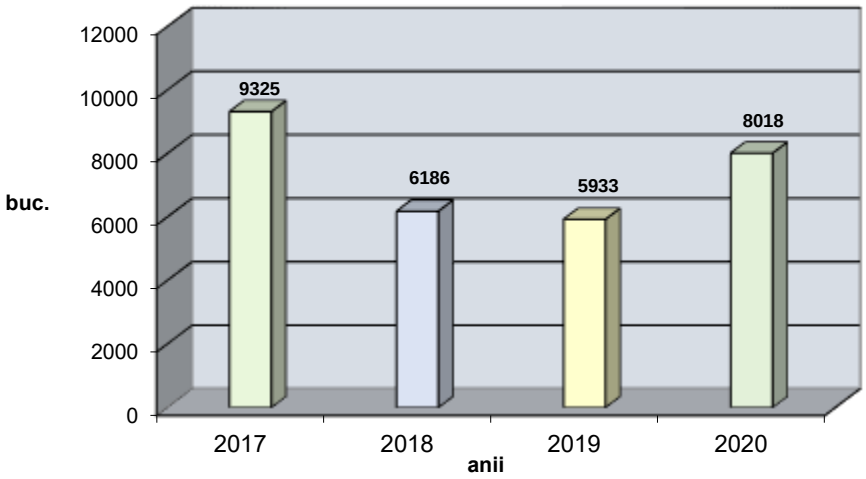

Figura 8

2) au fost instalați **14 417 stîlpi de ghidare** cu dispozitive reflectorizante, inclusiv:
   - pe drumurile **expres – 4 359 buc.**
   - pe drumurile **republicane – 6 309 buc.**
   - pe drumurile **regionale – 3 749 buc.**

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 9.

Instalarea stîlpilor de ghidare

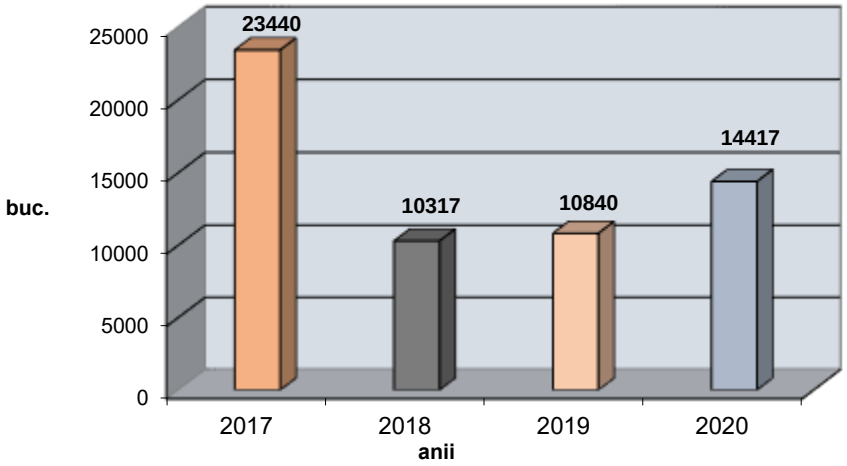

Figura 9

3) au fost instalate și reparate **7,498 km. l.** de **parapet metalic;**
4) au fost aplicate marcaje longitudinale pe o lungime de **2 518 km. l.**

Pentru comparare cu rezultatele anilor precedenți a se vedea diagrama din figura 10.

Executarea marcajului orizontal

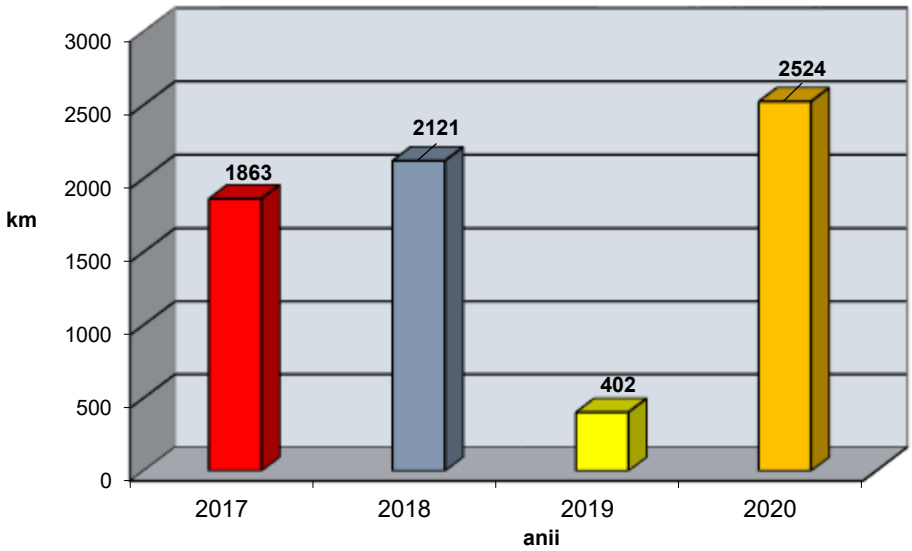

Figura 10

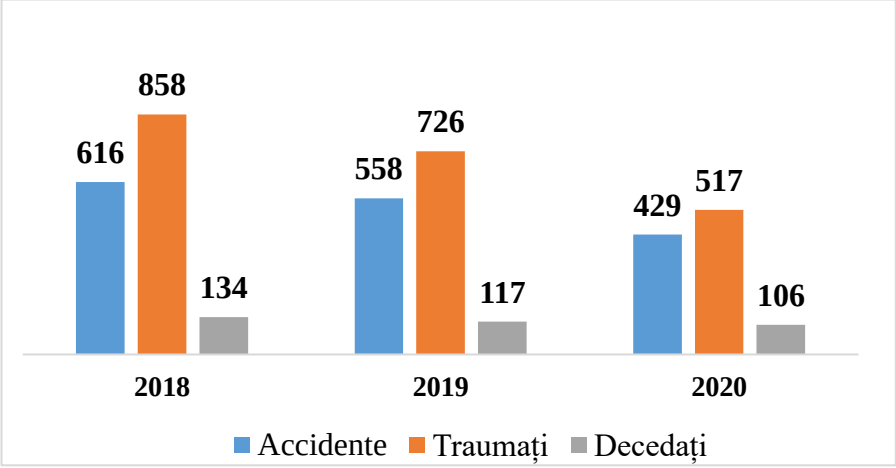
În anul 2020 pe drumul național R6 Chișinău - Orhei – Bălți, km 5,68-11,15 a fost executat marcaj cu termoplast pe o lungime de **5,47 km** cu suprafața de **4 528 m^2**.

5) au fost aplicate **1 793 marcaje la trecerile pentru pietoni** cu o suprafață de **36 506,0 m^2** și instalate indicatoare rutiere de tip standard 5.50.3; 5.50.4;1.20

“trecere pentru pietoni”; 1.21 “Copii” și **marcaje inscripție pe carosabil 301 (școli)**.

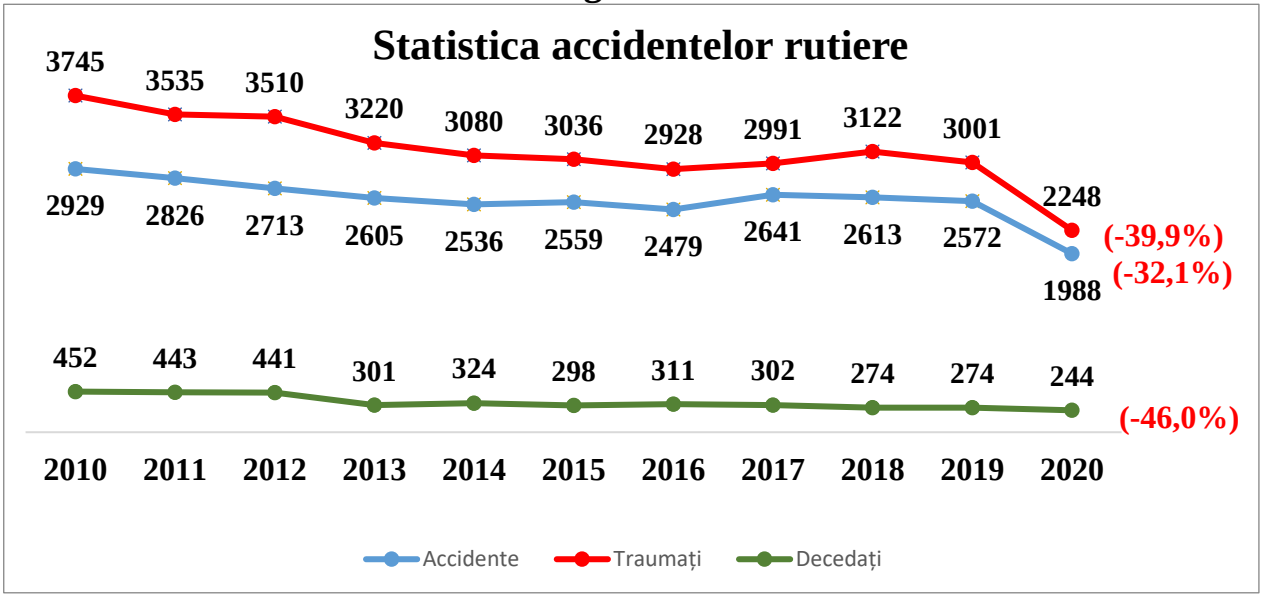
Măsurile întreprinse în anul 2020 pe drumurile publice naționale au condus la reducerea semnificativă a numărului de accidente rutiere, numărului de persoane traumatizate și de persoane decedate față de anii 2018 și 2019, ceea ce este prezentat în figura 11.

Figura 11

Conform statisticii de accidentare din Republica Moldova în anul 2020 s-a reușit menținerea descreșterii principalelor indicatori a accidentelor rutiere care sunt prezentați în figura 12.

Figura 12

Pentru îmbunătățirea deservirii călătorilor în transportul public pe drumurile publice naționale în anul 2020 au fost montate 35 autopavilioane pentru pasageri.

În anul 2020 au fost executate lucrări de tăiere a arborilor atacați de boli, bătrîni, uscați, deformați sau rupți, precum și a celor ce prezintă pericol pentru

siguranța circulației; tăierea pentru regenerarea sau corectarea coroanei, în sumă de 168,9 mii lei în total au fost defrișați 1543 copaci cu volumul masei lemnoase de 1921,5 m^3.

b) Reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și construcțiilor inginerești

Conform Programului privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumuri publice naționale în anul 2020 la reconstrucția și reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești au fost alocate **395,921** milioane lei.

Informația privind valorificarea mijloacelor menționate la situația din 31 decembrie 2020 este prezentată în tabelul 7.

Tabelul 7
Reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și a construcțiilor inginerești

Nr d/o	Nr. drum	Denumirea drumurilor	Lungimea sectoarelor reparate în 2020, km	Volumul alocațiilor (mii lei)		Diferența, (mii lei)	Tipul lucrărilor
				Planificat	Valorificat		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	M1	Frontiera cu România–Leuşeni–Chişinău–Dubăsari–frontiera cu Ucraina (km 94-95)		6 721	6 721	0	Construcția podului și a pasajului peste calea ferată
2	M1	Frontiera cu România–Leuşeni–Chişinău–Dubăsari–frontiera cu Ucraina (km 71-81)	10	53 483	51 941	1 542	Reparația îmbrăcămințiirutiere
3	M1	Frontiera cu România–Leuşeni–Chişinău–Dubăsari–frontiera cu Ucraina (km 93)		3 347	3 347	0	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea lucrărilor de artă
4	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălţi – Chişinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina (km133)		31 116	26 480	4 636	Reparația nodului rutier în preajma or. Bălți
5	R1	Chişinău–Ungheni–Sculeni– frontiera cu România (km 68,7-70,2)	1,5	7 866	7 866	0	Reparația îmbrăcămințiirutiere
6	R6	Chişinău–Orhei–Bălţi (km 5-26)	20	43 868	43 771	97	Amenajarea straturilor bituminoase subțiri executat la rece de tip slurry seal
7	R26	Bender–Căuşeni–Cimişlia (km 71-83)	3	60 500	60 500	0	Reparația îmbrăcămințiirutiere
8	R30	Anenii Noi–Căuşeni–Ştefan Vodă–frontiera cu Ucraina (drum de ocolire a s.Troiţa Nouă) (km 0-6)	1	24 009	32 982	-8 973	Construcția drumului
9	R31	R30–Tudora–Palanca–frontiera cu Ucraina (km 11-14)	2,5	26 354	26 354	0	Reparația îmbrăcămintei rutiere
10	R34	Hînceşti–Leova–Cahul–Giurgiuleşti (km 124)		10 182	8 738	1 444	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea lucrărilor de artă
11	G52	G50–Caşunca–Prodăneşti–R14 (km 14)		12 628	12 969	-341	Reparația podului peste r.Răut
12	G91	Ungheni–Bărboieni–Nemţeni–M1 (km 38-47)	1	774	774	0	Reparația îmbrăcămințiirutiere
13	G109	Delacău–Bulboaca–R2 (km 11-13)	2	20 884	20 884	0	Reparația îmbrăcămințiirutiere

1	2	3	4	5	6	7	8
		Total:	**41**	**301 732**	**303 327**	**-1 595**	
1	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălţi – Chişinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina (km 57)		8 814	1 464	7 350	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea lucrărilor de artă
2	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălţi – Chişinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina (km 264)		2 000	0	2 000	Reparația podului
3	M5	Frontiera cu Ucraina – Criva – Bălţi – Chişinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina (km 215)		6 000	554	5 446	Reparația podului
4	R1	Chișinău–Ungheni–Sculeni–frontiera cu România (km 99-102)		4 267	2 730	1 537	Amenajarea gardului la hotar cu Centrul de Instruire militară al MA al RM (or. Ungheni)
5	R21	Orhei-Bravicea (tronsonul Vatici–Morozeni) (km 13-18)	1	10 675	9 107	1 568	Reparația îmbrăcămințiirutiere
6	G58	R7–Păscăuți–Călinești–Fălești–R16 (prin s.Năvîrneț) (km 44)		8 349	4 969	3 380	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea lucrărilor de artă
7	G64	R6–Bănești–Telenești–Budăi–M5 (km 13)		7 722	459	7 263	Asigurarea stabilității terasamentelor și restabilirea îmbrăcămintei rutiere
8	G71	R3–Ialoveni–Băcioi–Sîngera–R2 (km 2)		2 763	2 763	0	Reparația podului
9	G67	G66–Văsieni–Bahu–R21 (km 5,6-8,1)	1	14 269	8 888	5 381	Reparația îmbrăcămințiirutiere
10	G104	Ialoveni–Costești–Molești (km 12,7-17,1)	4	18 000	18 098	-98	Reparația îmbrăcămințiirutiere
11	G129	R29–Ferapontievca–Chiriet-Lunga (km 0-5,2)	5,2	11 330	11 329	1	Reparația îmbrăcămințiirutiere
		Total	**11,2**	**94 189**	**60 361**	**33 828**	
		Total general	**52,2**	**395 921**	**363 688**	**32 233**	

În anul de raportare din suma valorificată, egală cu 363 688 mii lei, 321 255 mii lei au fost utilizate pentru lucrări de reparație capitală și 42 433 mii lei - pentru lucrări de construcție.

Nevalorificarea integrală a mijloacelor alocate la capitolul reconstrucția, reparația drumurilor publice naționale și construcțiilor inginerești a fost cauzată de:

- perioada îndelungată de timp pentru obținerea Autorizațiilor de defrișare a copacilor (până la 6 luni);
- tergiversarea obținerii actelor permisive pentru reamplasarea rețelelor inginerești (apeductelor, canalizării, rețelelor energetice, de telecomunicații, conductelor de gaz);
- necesitatea operării unor modificări la soluțiile de proiect prevăzute inițial (R 21, km 13-18; R 31, km 0-11; R 21, km 21-34).

c) Lucrări de proiectare, evaluare a drumurilor și procurare a terenurilor

Pentru asigurarea obiectelor incluse în Programul lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor publice pe anul 2020 cu documentația de proiect și deviz

au fost valorificate 35,000 mil. lei, inclusiv evaluarea drumurilor și procurarea terenurilor în suma de 0,494 mil lei.

A fost elaborată documentația de proiect și deviz pentru 26 obiecte de reparație integral și 29 obiecte parțial (unele etape). O parte din aceste proiecte au fost elaborate de către serviciul proiectări și devize din cadrul Î.S. "Administrația de Stat a Drumurilor", în sumă de 3,807 mil. lei.

6.2 Cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor

Rezultatele cofinanțării proiectelor, gestionate de Agenția Dezvoltare Regională Centru, de reabilitare a drumurilor publice prevăzute în Anexa nr.2 la Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale pe anul 2020 sunt prezentate în tabelul 8.

Tabelul 8

Nr. ctr	Denumirea proiectului	Volumul alocațiilor		Diferența, (mii lei)	Tipul lucrărilor
		Planificat, mii lei	Valorificat, mii lei		
1	2	3	4		5
1	Lucrări de construcție a drumului de ocolire a or. Ungheni	7 500	10 502,3	-3 002,30	Construcția drumului
2	Reabilitarea și conectarea drumului local L165 la drumul R20 și coridorul regional nr.13, M2-R20 (**G43** R20 Horodiște - Lalova - Izvoare - Chiperceni - R20)	40 725	34 688,8	6 036,20	Reparația îmbrăcămintei rutiere
3	Reabilitarea și modernizarea drumului regional L442-Strășeni–Voinova, raionul Strășeni (**G82** Strășeni-Recea-Voinova)	40 000	20 504,4	19 495,60	Reparația îmbrăcămintei rutiere
4	Reabilitarea infrastructurii de transport pe traseul L392 Ungheni–Cetireni–Alexeevca (**G90** G89-Alexeevca-Floritoaia Veche-Ungheni-G91)	28 000	4 538,6	23 461,40	Reparația îmbrăcămintei rutiere
5	Reabilitarea infrastructurii rutiere de acces în regiunea Centru prin asfaltarea drumului L326 M2-Clișova-Suhuluceni-Verejeni (**G66** R6 - Clișova - Sărătenii Noi- R22)	29 000	0,0	29 000,00	Reparația îmbrăcămintei rutiere
6	Reabilitarea drumului M2 ocolire a or. Chișinău		2 768,2	-2 768,20	Reparația îmbrăcămintei rutiere
	Total	***145 225***	***73 002,3***	***72 222,7***	

Valorificarea parțială a mijloacelor financiare alocate în acest scop se justifică prin faptul, că lucrările de reabilitare au fost contractate de Agenția de Dezvoltare Regională Centru și cofinanțate de Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor" pe măsura prezentării actelor de confirmare a executării lucrărilor.

Ce ține de obiectivul „Reabilitarea infrastructurii rutiere de acces în regiunea Centru prin asfaltarea drumului L326 M2-Clișova-Suhuluceni-Verejeni (G66 R6 - Clișova - Sărătenii Noi- R22)" lucrările planificate nu au fost executate din cauza lipsei unui proiect modificat.

6.3 Procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” și de măsurare a traficului pe drumurile naționale

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 913/2016 „*privind aprobarea Reglementării tehnice cu privire la cerințele minime pentru comercializarea produselor pentru construcții*” referitoare la expirarea pe data de 31 decembrie 2020 a perioadei de tranziție la standardele conexe, Laboratorul de încercări al Î. S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a fost dotat cu echipament nou.

Echipamentul procurat din mijloacele fondului rutier în sumă de 2 691,0 mii lei va permite executarea unor încercări prevăzute în standarde europene preluate de Republica Moldova.

Achiziționarea publică a echipamentului a permis pe de o parte procurarea cu un preț avantajos, iar pe de altă parte durata procedurii nu a permis procurarea echipamentului suplimentar.

6.4 Realizarea funcțiilor de beneficiar cuprinde și o supraveghere tehnică care necesită cunoaștere profundă, profesionistă, a situației curente a drumurilor. Întru realizarea acestei funcții în cadrul Î.S. “Administrația de Stat a Drumurilor” activează serviciul supraveghere tehnică a lucrărilor. Lucrările de reparație și întreținere a drumurilor contractate de Î. S. ASD sunt recepționate și admise pentru achitare numai după avizul responsabilului tehnic atestat.

7. Concluzii:

7.1. Pe parcursul anului 2020 din contul mijloacelor fondului rutier au fost executate lucrări de întreținere și reparație a drumurilor publice naționale în sumă de **1 500,074** mil. lei, inclusiv:

- lucrări de întreținere a drumurilor – **1 025,692** mil. lei;
- lucrări de reconstrucție și reparație a drumurilor – **363,688** mil. lei;
- lucrări de proiectare – **35,000** mil. lei;
- cofinanțarea proiectelor de reabilitare a drumurilor – **73,002** mil. lei;
- procurarea utilajului și echipamentului pentru dotarea laboratorului de încercări a Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - **2,691** mil. lei, ceea ce a permis menținerea practicabilității drumurilor publice naționale.

7.2. În anul de raportare a fost îmbunătățită starea drumurilor publice naționale pe **513,53** km, inclusiv:

- prin lucrări de reparații capitale (conf. tab 7, pag.19)

au fost reabilitați - ***52,2*** km de drumuri,

- prin întreținere periodică (conf. tab. 6, pag 15)

au fost reparați - ***461,33*** km de drumuri.

Pe restul rețelei de drumuri publice naționale au fost executate lucrări de întreținere curentă, ce a permis în mare parte menținerea practicabilității drumurilor pe tot parcursul anului.